

Jaargang 14 - nummer 2 - april 2026

koppel

Natuurvereniging
KNNV

ivn natuur
educatie

Gezamenlijke uitgave KNNV
en IVN Noordwest-Overijssel

AGENDA KNNV en IVN

De werkgroep avonden beginnen om 19.30u en de lezingen om 20.00u in De Zuidwester, Gasthuislaan 84, Steenwijk.

Voor meer informatie zie rubriek Excursies en Lezingen.

April

27 Koningsdag-vroege-vogelzangexcursie, De Eese om **7.00 uur**

Mei

9 Vogelzangexcursie Ramswoerthe om **7.00 uur**

16 Insectenexcursie Staphorsterbos om **11.00 uur**

23 Insecten Excursie Blesdijkerheide om **11.00 uur**

Juni

Geen

COLOFON

Koppel", jaargang 14, nummer 2, tweede kwartaal 2026

Natuurtijdschrift "Koppel" is een gezamenlijke uitgave van de KNNV en het IVN.

Redactie: Robert Rubertus, Rolf Kranenburg, Emile de Leeuw

Vormgever: René Manger

- Belangrijke informatie voor het aanleveren van kopij: graag op A4 formaat, via de mail en als platte tekst (zonder opmaak).
- geen pdf bestand, foto's in een apart bestand en met een formaat van minimaal 1.5 MB

Het volgende nummer verschijnt per 1 juli 2026

Kopij hiervoor graag vóór 1 juni 2026.

Redactieadres (E-mail): redactiekoppel@gmail.com

Bij de voorplaat

Wat zien we hier? Een pluizenbol? Een bolletje veren met een staart, dus een vogel? En welke soort dan? Er ligt sneeuw, dus is het winter en koud. De foto is gemaakt door Emile de Leeuw en hij heeft in dit nummer een artikel geschreven over een bijzondere ontmoeting. Zeer lezenswaardig en met nog meer fraaie foto's.

INHOUD

2 Agenda KNNV en IVN	25 Natuurverbindingszone Ossenzijl
2 Colofon	28 Resultaten weidevogelbeschermingsgebied Noordwest-Overijssel 2025
3 Bij de voorplaat	31 Een bijzondere gast in de tuin: de Waterral!
4 Van de redactie	32 Een vuurgoudhaantje in de sneeuw
5 Van de Voorzitters KNNV en IVN	33 Waarneming wilde narcis
6 De grote zilverreiger in Noordwest-Overijssel	34 Boekbespreking
10 Bijzondere slakken in de Kop van Overijssel	34 Excursies en lezingen
12 Vogels van de houtwallen in Steenwijkerwold	37 Besturen KNNV en IVN
15 De haas en zijn toekomst	38 Werkgroepen KNNV en IVN
17 Even voorstellen, wij zijn de familie Mees	
21 De drie beken	

Van de redactie

Het voorjaar 2026 loopt ongeveer drie weken voor op wat het was in de jaren zeventig van de vorige eeuw, deze koppel is echter wat later dan gebruikelijk. Het is de tweede Koppel die alleen digitaal wordt gepubliceerd. Onze vormgever heeft het formaat aangepast: elke bladzijde is nu van formaat A4, terwijl in het verleden twee bladzijden op dit formaat werden gedrukt. We hopen hiermee de leesbaarheid te verbeteren op tablet of computer.

In dit nummer kunt u een breed scala aan natuurartikelen lezen. Bijzonder is het artikel over weekdieren (Mollusken) van Johann Prescher. Dit is een diergroep waarover zelden iets te lezen is in dit blad. Fraaie foto's ook. Voor de wandelaars onder ons, is het stuk over een route rond de drie beken bij Steenwijkerwold en Paasloo interessant. Door het artikel te printen, beschikt u over een

beschrijving en een kaart van de route. Kijk onderweg ook naar de eeuwenoude houtwallen in dit gebied, waarvan de vogelbevolking is geïnventariseerd. Verder kunt u lezen over vogels, van mezen tot waterral, en van vuurgoudhaantje tot zilverreiger. Ook aan haas en wilde narcis zijn artikelen gewijd.

In het Nationaal Park Weerribben-Wieden gebeurt veel op het gebied van natuurinrichting. Dit kan gaan om herinrichting waarbij de successie van verlanding wordt teruggedraaid of het vergroten van natuurterreinen door verbindingzones aan te leggen. Het artikel over het nieuwe natuurgebied bij Ossenzijl is een voorbeeld van dit laatste.

Helaas kampen zowel IVN als KNNV met een bestuurscrisis. De interim-voorzitters doen in hun stuk een oproep om met ideeën te komen.

Veel leesplezier!

Van de voorzitters a.i. van KNNV De Noordwesthoek en IVN NWO

Beste leden,

Er is een bestuurlijke crisis gaande in onze verenigingen, daar kan toch zo langzamerhand weinig twijfel over bestaan. Onder het motto “never waste a good crisis” hebben wij, jullie voorzitters a.i. , Geert van Wirdum en Gerrit Lammers, een ochtendje gebrainstormd over “HOE VERDER?”

Meerdere opties kwamen ter tafel, maar vooral kwamen we tot de conclusie dat er iets moet veranderen. We denken na over een betere manier van samenwerken, over wat er zou moeten veranderen om onze organisaties doelmatiger en doeltreffender te maken.

Al brainstormend, terug- en vooruitkijkend is wel tot ons doorgedrongen dat dit een flinke uitdaging is, waar we de medewerking van de leden hard bij nodig hebben en met onze landelijke, en bij het IVN ook regionale, besturen zullen moeten

afstemmen. Maar we zijn verenigingen en verenigingen zijn normaal gesproken voorzien van een bestuur. Zonder een bestuurlijke structuur is een verenging nu eenmaal ten dode opgeschreven. Vacatures in het bestuur, zeker bij KNNV De Noordwesthoek, worden niet of met heel veel moeite ingevuld. Als verenigingen met een sterk overlappende doelstelling, die onze activiteiten volledig openstellen voor elkaar, kunnen we daar volgens ons wel wat dubbelwerk uitsparen. Daarbij kunnen we voort bouwen op in het verleden gemaakte afspraken, die door allerlei omstandigheden niet meer helemaal werken zoals ze bedoeld waren.

Met dit bericht aan onze leden willen we alvast kenbaar maken dat dit voor de voorzitters a.i. in ieder geval hoog op de agenda staat. Hoe eerder wij, mede gezien onze toch al gevorderde leeftijden, onze bestuurstaken, met een gezonde, voor het gevoel als één club actieve vereniging, kunnen overdragen aan anderen, hoe liever het ons is. Natuurlijk gaan we met onze respectievelijke achterbannen en collega bestuursleden hierover in discussie, waarmee vandaag al kan worden begonnen. Heb je als lid van KNNV Noordwesthoek of van IVN NWO ideeën? Laat het ons weten! We houden jullie van de plannen en vorderingen op de hoogte.

Reacties kunnen worden gestuurd naar

voorzitter@noordwesthoek.knnv.nl
en/of voorzitter@ivn-nwo.nl

De grote zilverreiger in Noordwest-Overijssel

Tekst en foto's: Robert Rubertus

Groot, wit en sierlijk is de grote zilverreiger een opvallende verschijning in het open landschap van weilanden, moerassen en meren van Noordwest-Overijssel. Je ziet ze tegenwoordig meer dan de bekende blauwe reiger, maar dat is nog maar sinds enkele jaren. Voor 1976 kwam de grote zilverreiger in Nederland niet voor, op een enkele dwaalgast na. Vooral na het jaar 2000 is het aantal enorm toegenomen, zowel van broedvogels als van wintergasten. Sinds 2021 broeden er in De Wieden ongeveer 80 paren, waarmee het een van de bolwerken van de soort is geworden in Nederland. Dit artikel gaat over de komst van de grote zilverreiger in Nederland en Noordwest-Overijssel, zijn leefwijze en de toename van het aantal broedvogels en overwinteraars.

Herkenning

De grote zilverreiger is een zeer grote geheel witte reiger. Bijna even groot als de blauwe reiger, maar sierlijker met een langere dunne hals en langere poten. In het onvolwassen en winterkleed is de

snavel geel en zijn de poten donker, in de broedtijd krijgen volwassen vogels korte tijd een grotendeels zwarte snavel en roodachtige bovendelen van de poten. Verwarring met de kleine zilverreiger is mogelijk, maar deze heeft een zwarte snavel, zwarte poten met gele tenen en is kleiner.

Vestiging van broedvogels in Nederland
Tot 1985 was de grote zilverreiger in Nederland zeer zeldzaam. Bijzonder was dan ook de ontdekking van het eerste broedgeval in de Oostvaardersplassen in 1978. Het duurde nog lang voordat het aantal broedparen toenam; tot in de jaren 1990 bleef het bij 5 broedparen. Daarna groeide het aantal echter naar 45 paren in 2002 en zelfs naar 200 in 2013. Ook vestigden ze zich elders in Nederland tot een maximum van 675 broedparen in 2024.

Dit is een zeer opmerkelijke uitbreiding van het broedareaal van de soort. Tot 1970 kwam de grote zilverreiger alleen voor in het oosten van Europa. De dichtstbijzijnde broedplaats bevond zich toen

In stoothouding avond in juni, Wetering-West

op de grens van Oostenrijk en Hongarije met enkele honderden paren. Momenteel heeft de grote zilverreiger zich ook verspreid over andere delen van West-Europa met het zwaartepunt in Nederland en Frankrijk. Grote zilverreigers broeden van april tot juni in kolonies in rietmoerassen, oeverzones van meren en plassen.

Doortrekkers en wintergasten in Nederland

De toename van het aantal doortrekkers en wintergasten hield gelijke tred met de toename van het aantal broedvogels. Vanaf het jaar 2000 nam het aantal doortrekkers/wintergasten enorm

Bovensnavel deels gebroken, Kiersche Wijde

toe van enkele honderden tot ruim 5000 in oktober 2024 en ruim 7000 in januari 2024. Deze vogels zijn deels broedvogels uit eigen land en deels trekkers uit Oost-Europa en West-Frankrijk. In het winterhalfjaar zijn ze in grote delen van Nederland te zien. Ze jagen in weilanden op veldmuizen en langs slootkanten op vissen en andere waterdieren. In de schemering verzamelen ze zich op slaapplaatsen in bomen of langs de rand van meren. In 2024 waren er ruim negentig

Vlak voor de landing

Jagend met uitgespreide vleugels

Opstijgend uit ondiep water

Kenmerkende vluchthouding

ging het rap met recent 79 paren in 2024. Deze kolonie behoort momenteel tot een van de grootste in Nederland. Ze broeden hier samen met grote aantallen aalscholvers, purperreigers, lepelaars en blauwe reigers. Vanuit vogelkijkhut De Auken kun je de kolonie zien, al is de afstand groot. In de broedtijd van maart tot en met juni is bezoek aan de hut een belevenis. Voortdurend vliegen grote zilverreigers, blauwe reigers, purperreigers, lepelaars en aalscholvers langs de hut met nestmateriaal of voer voor de jongen, dat ze in de wijde omgeving verzamelen.

Doortrekkers en wintergasten in Noordwest-Overijssel

De eerste grote zilverreiger

slaapplaatsen met 50 of meer overnachtende grote zilverreigers. Tijdens vorstperioden kunnen de reigers zich verplaatsen naar gebieden met grote open wateren, omdat de weilanden onvoldoende voedsel te bieden hebben door bevroren grond of een sneeuwdek. De soort lijkt een strenge vorstperiode in Nederland goed te overleven.

Vesitging van broedvogels in Noordwest-Overijssel

Voor het eerst in 2003 broedden er grote zilverreigers in ons gebied, namelijk in wilgenstruweel in de hoogwaterzone bij De Auken in de Wieden. Sindsdien hebben daar elk jaar grote zilverreigers gebroed, in klein aantal variërend van 1 tot 4 broedparen. Elders in de Wieden broedden onregelmatig ook 1 tot 4 paren. Vanaf 2017 groeide de kolonie in de hoogwaterzone van 12 tot 32 in 2020. Daarna

in Nationaal Park Weerribben-Wieden werd gezien op 28 oktober 1998 bij Wanneperveen. Daarna namen de aantallen sterk toe tot maximaal 50 overwinteraars in 2014 in het

Voedselzoekend februari, Wetering-Oost

Nationaal Park. Gezien de landelijke trend zal het aantal wintergasten in de afgelopen jaren nog verder zijn toegenomen tot enkele honderden. Rijdend door het open weideland zie je overal de witte reigers afstekend tegen de groene omgeving. Langs grote wateren met ondiepe randen kunnen ze in grote groepen gezien worden, zoals op 31 augustus 2024 aan de oostrand van het Zwarte Meer bij het Vogeleiland 90 grote zilverreigers (eigen waarneming).

Wereldwijde verspreiding

Grote zilverreigers komen voor op alle

continenten, behalve Antarctica. Er worden vier ondersoorten onderscheiden. De wereldpopulatie is stabiel en wordt geschat op ongeveer twee miljoen vogels. In Noord-Amerika nemen de aantallen de laatste jaren wat af, terwijl in Europa juist een toename optreedt. In totaal is de soort niet bedreigd, maar dat is anders geweest. Rond 1900 werd de soort vooral in Europa intensief bejaagd omdat het mode was om de prachtige sierveren op kop en rug in dameshoeden te verwerken. Gelukkig is die mode al lang verleden tijd en gaat het goed met de grote zilverreiger.

Geraadpleegd

- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2021, Verschenen of verdwenen, ruim een eeuw Nederlandse broedvogels in beweging. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen
- Obe Brandsma, Jeroen Bredenbeek en Ronald - Messemaker 2016, Vogels van Nationaal Park Weerribben-Wieden
- Website Sovon > Vogels > Grote Zilverreiger, soortbeschrijving
- Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D. 2024. Broedvogels in Nederland in 2023. Sovon-rapport 2024/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen, Soortbespreking Grote Zilverreiger
- Website IUCNlist.org. Great White Egret

Bijzondere slakken in de Kop van Overijssel

Johann Prescher: tekst en foto's

Terwijl de meeste natuurvorsers bezig zijn met vogels, zoogdieren of een bepaalde groep insecten (het liefst vlinders of libellen), zijn er ook enkelen die veel plezier beleven aan het zoeken van mollusken, een mooi woord voor weekdieren. Wat dat aangaat is er voor elke liefhebber wel een groep waar je heel veel interessants uit kunt leren.

*Grote clausilia –
Torenlanden Steenwijk*

Zoals een aantal van ons wel weet, heb je generalisten en specialisten. En of ze nou het een óf het ander zijn, ze hebben elk hun plek in het ecosysteem. Specialisten vormen daarbij vaak indicatoren voor specifieke condities. Zo groeit plat blaasjeskruid vooral heel specifiek in trilvenen, nestelt de middelste bonte specht vooral in oud bos en heb je van die mensen die per sé patat van die ene snackbar willen hebben. Dus de consument zegt iets over de kwaliteit van een leefgebied/ foerageergebied. Een soort lakmoesproef op ecologisch vlak. Aangezien ecologie de studie is van de relaties tussen alle levensvormen in samenhang met de niet-levende omgeving.

Mollusken

Weekdieren zijn meer divers dan menig een doorgeeft. Van naaktslakken tot huisjesslakken. En van huisjesslakken tot inktvissen en octopussen. Van herbivoren tot carnivoren en alleseters, te land of te water. Het is een diverse groep! Maar vooral die huisjesslakken gaan we het in dit stukje over hebben. Want in ons gebied, hebben we echt een paar pareltjes. En wie goed genoeg zoekt en op de juiste plekken, zal ze zeker vinden. Bovendien zijn er in onze groene schatkamer zelfs twee soorten aangewezen met een N2000-doelstelling. Naast deze soorten zijn er een hoop andere mooie soorten te vinden. Soms met grappige of mooie namen. Denk aan het boerenknoopje (*Gonyodiscus rotundatus*) of de grote clausilia (*Alinda biplicata*).

Het boerenknoopje is een heel klein slakje dat maximaal 7 mm in diameter bereikt. Ze leven in de strooisellaag in het bos, waar ze voornamelijk algen eten. Bij Wolterholten kwam ik er eentje tegen door bladeren in een tuinzeef te gooien en boven een witte bak uit te zeven. En toen ik tussen al het leuks héél klein slakje zag – amper 2 mm breed – bleek dit het boerenknoopje te zijn. Met de macrostand van mijn telefoon kon ik hem goed vastleggen. Het is een vrij plat slakje met hele fijne ribbeltjes. Doordat ze zo klein zijn, worden ze natuurlijk weinig waargenomen. Maar

Boerenknoopje – Wolterholten Tuk

Platte schijfhoren op kransvederkruid

ik daag iedereen die dit leest uit er ook een te vinden (en dan natuurlijk op zoveel mogelijk verschillende locaties).

De grote clausilia heeft alleen al een prachtige naam. Maar wanneer je het slakje tegenkomt dan ben je gelijk onder de indruk. Het is een iets grotere soort dan het boerenknoopje, met maximaal zo'n 18 mm in lengte. Het is een soort die in toenemende mate gezien wordt in Nederland. Op stenen muurtjes langs water, in bos en tuin kan ze gevonden worden. Ik vond er een tijdens het snoeien van de klimop in de tuin van mijn vorige woning aan de Torenlanden in Steenwijk. Maar op waarneming.nl zag ik dat ze zelfs in het centrum van Steenwijk zijn waargenomen.

N2000-soorten

In de Kop van Overijssel hebben we twee soorten slakken die aangewezen zijn met als doelstelling deze soorten en de habitat voor deze soorten in stand te houden. Maar beide soorten zijn lastig te vinden, want ze zijn erg klein. Het gaat om slakken waarvan de een op land leeft langs water met vooral moeraszegge, oeverzegge en soms ook in pluimzegge. De ander leeft in het water, in schone heldere sloten met in deze regio een voorliefde voor krabbenscheer. Het gaat om de zeggenkorfslak (*Vertigo moulinsiana*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticolus*).

Zeggenkorfslakken kunnen gevonden worden door eerdergenoemde soorten zeggen in kalkrijke en vochtige moerassen stengel voor stengel af te

speuren. In de Wieden bijvoorbeeld, worden ze daar vooral vlak langs water gevonden, ook langs voedselrijkere sloten. Op zeggen leven ze van de schimmels die erop groeien. Ze worden maximaal 2,8 mm hoog. Dus om ze goed te kunnen zoeken, kan een leesbril helpen. Om ze goed te bestuderen is een loepje geen overbodige luxe. Een slakje van 2,8 mm met een beschermd status groter dan bijna alle andere slakkensoorten. Dat is een grappige samenkomst! Een ander leuk weetje is dat deze slakkensoort al rondkroop in Nederland tijdens het kwartaal (2,6 miljoen jaar geleden). Daarmee bestaat de soort veel langer dan de moderne mens, waarvan het oudste fossiel gedateerd is op 300.000 jaar.

Platte schijfhorens zijn vooral te vinden met een macrofaunanet in krabbenscheersloten, of sloten met veel onderwatervegetatie. Ze zijn gevoelig voor vervuiling, maar als het gaat om voedselrijk water zijn ze wel tolerant. Het zoeken naar deze soort gaat wel iets makkelijker, maar het moet in de juiste tijd van het jaar gebeuren. In september zijn deze slakken het grootst. Ze zijn dan maximaal 6 mm in diameter en maximaal 0,8 mm dik. Een leesbril is wederom geen overbodige luxe voor de meeste mensen. Er zijn bovendien best een aantal gelijkende soorten, bijvoorbeeld draaikolkverschijfhoren (*Anisus vortex*).

Laatstgenoemde soort heeft één meer platte zijde, is iets glanzender en de windingen zijn minder nauw gewonden. Wanneer je later zoekt in het jaar, wordt het wat lastiger. Er zijn dan met name jonge slakjes te vinden. Deze zijn slechts 1 tot 2 mm in diameter.

Zeggenkorfslak – De Wieden

Vogels van de houtwallen in Steenwijkerwold

Sinds oktober 2022 houden we als Werkgroep Houtwallen en Poelen lijsten bij van alles wat we in de houtwallen aantreffen aan planten, paddenstoelen, insecten, zoogdieren en vogels. Dat zijn langzamerhand lange lijsten geworden, vooral die van planten en vogels. Eind 2025 stond de teller voor de planten op 153 soorten en voor de vogels op 59 soorten. Intussen staat de teller voor de vogels op 60 vanwege de waarneming van een blauwe kiekendief in januari 2026 boven een akker aan de zuidkant van De Beek. Hij werd daar op tenminste drie dagen gezien. Typerend voor kiekendieven is een langzame vlucht laag boven het veld met de kop omlaag, al speurend naar iets levends, een muis, jong vogeltje of insect. Vanwege dit zoekgedrag is een kiekendief meer een vogel van het open veld of van rietvelden. In dit geval rustte hij, het was een mannetje, uit op een tak in de houtwal. Dat is voor ons voldoende om hem mee te tellen op onze lijst. De vogel werd

lastig gevallen door enkele kraaien die begrijpelijkerwijs niet houden van zo'n vogeltjesjager. Dit was onze eerste nieuwe soort in 2026.

In 2025 konden we vier nieuwe soorten bijschrijven. De goudhaan was er daar een van. Dit allerkleinste vogeltje, zo groot als een winterkoning, leeft ook in de winter van wat hij vindt in de struiken en bomen aan verborgen insecten, poppen, eitjes en spinnen. Om voldoende voedsel binnen te krijgen is hij de hele dag door druk in de weer. Daarbij zitten goudhaantjes geen moment stil. Schuw zijn ze in het geheel niet en als je maar rustig stil blijft staan, gaan ze onverstoord hun gang op maar enkele meters van je vandaan. Dichtbij genoeg om foto's te maken, maar helaas is dat nog niet zo gemakkelijk vanwege hun beweeglijkheid. Herkenbaar zijn goudhaantjes aan de gele of

Vuurgoudhaan

oranje streep boven over de kop. Dat geldt ook voor het vuurgoudhaantje. Ook deze soort was nieuw voor ons in de houtwallen langs De Beek. Vuurgoudhaantjes zie je vooral in de winter, omdat oostelijke vogels dan hier komen overwinteren. Krijg je zo'n vuurgoudhaantje goed in beeld, dan zie meteen het verschil met de gewone goudhaan. Afgezien van de geeloranje streep op de kop is de kop van de goudhaan weinig opvallend licht grijsgroen, een beetje saai. De kop van de vuurgoudhaan knalt eruit. Hij heeft een duidelijke witte wenkbrauwstreep met daarboven een dikke zwarte streep en daar weer boven, midden op de kop, een oranje of gele streep, dat laatste dan weer net als bij de goudhaan.

Natuurlijk zien we het hele jaar door koolmezen en pimpelmezen in de houtwallen. Ook elk jaar zien we wel groepen staartmezen voedsel zoeken in de bosjes. Onze staartmezen hebben een donkere streep over de kop. In de winter komen er groepen staartmezen uit het oosten bij ons overwinteren. Daaronder bevinden zich staartmezen met een geheel witte kop, zogenaamde witkopstaartmezen, een aparte ondersoort. In 2025 voor het eerst zagen we een kuifmees. Het kuifje staat altijd steil rechtop, je kunt je er niet in vergissen. Kuifmezen zijn typisch vogels van naaldbossen, daarbuiten kom je ze zelden tegen. Dit zal een rondzwervend exemplaar geweest zijn, gedreven door honger.

Elk jaar in het broedseizoen zijn er op veel plaatsen in en om Steenwijkerwold gekraagde

Cijfers achter de soorten zijn de maanden waarin de soort is waargenomen					
Totaal aantal soorten: 60	22	23	24	25	26
Appelvink 1,3	22	23	24	25	
Blauwe kiekendief 1					26
Bonte vliegenvanger 4,5	22	23	24	25	
Boomklever 3,4,7			24	25	
Boomkruiper 1 t/m 7,9,12		23	24	25	26
Braamsluiper 4,5,6,7	22	23	24		
Buizerd 1 t/m 5,8,9,11,12	22	23	24	25	26
Ekster 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Fitis 5		23	24		
Gaai 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Geelgors 1 t/m 7	22	23	24	25	
Gekraagde roodstaart 4,5,7	22	23	24	25	
Gele kwikstaart 4		23			
Goudhaan 10				25	
Goudvink 2		23			
Grasmus 5	22	23	24		
Grauwe vliegenvanger 5			24		
Groene specht 1 t/m 5,7,8,10,11,12	22	23	24	25	26
Groenling 2 t/m 6,8	22	23	24	25	26
Grote bonte specht 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Grote lijster 1,3		23			
Havik 1	22			25	
Heggenmus 2 t/m 5,10,11	22	23	24	25	
Holenduif 1 t/m 5,9,12	22	23	24	25	
Houtduif 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Houtsnip 1,10,11,12			24	25	
Huisemus 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Kauw 1 t/m 5,9 t/m 12	22	23	24	25	26
Koekoek 5			24		
Koolmees 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Koperwiek 1,2,3,10,11,12	22	23	24	25	26
Kramsvogel 1,2,3,10,12	22	23	24	25	26
Kuifmees 11				25	
Merel 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Pimpelmees 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Putter 1,2,4,5,7,11,12		23	24	25	26
Ransuil 2	22				26
Rietgors 4		23			
Ringmus 1,2,5,11,12	22	23	24	25	
Roek 1,2,3,5,10,11,12	22	23	24	25	26
Roodborst 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Roodborsttapuit 4,5,6		23	24		
Sijs 2			24		
Sperwer 1 t/m 4,7,8,9,11,12	22	23	24	25	26
Spreeuw 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Staatmees 2,3,4,7,9,11,12	22	23	24	25	26
Tijftjaf 3 t/m 10	22	23	24	25	
Torenvalk 2,5,12		23	24		
Tuinfluit 5,6		23	24	25	
Turkse tortel 1 t/m 7, 9 t/m 12	22	23	24	25	26
Vink 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Vuurgoudhaan 11				25	
Wielewaal 5		23			
Wilde eend 4,5		23			
Winterkoning 1 t/m 8,10,11,12	22	23	24	25	26
Witte kwikstaart 3,4,5,7,10	22	23	24	25	
Zanglijster 1 t/m 7,10,11,12	22	23	24	25	26
Zwarte kraai 1 t/m 12	22	23	24	25	26
Zwarte roodstaart 5				25	
Zwartkop 3 t/m 8	22	23	24	25	
Totaal per jaar	38	48	47	44	

roodstaarten aanwezig. Het zijn mooie vogels, maar ondanks hun prachtige verenkleed vallen ze weinig op. Ze leven min of meer verborgen tussen het blad hoog in de bomen. De mannetjes zingen veel, maar zitten dan vaak hoog in de top van een grote boom. Nieuw voor ons in de houtwallen was in 2025 een zwarte roodstaart. Dit is meer een vogel van de bebouwde omgeving. Je kunt ze tegenkomen op industrieterreinen waar ze broeden in holtes in gebouwen. Elk jaar is er wel een aanwezig bij station Steenwijk, goed zichtbaar en hoorbaar vanaf het perron.

Niet nieuw, maar wel leuk zijn de waarnemingen van houtsnippen in oktober en november. Ze zijn zo groot als een duif en bezitten een lange snavel waarmee ze in de grond en tussen bladresten kunnen zoeken naar wormen en andere eetbare soorten. Ze hebben een geweldige schutkleur en daar vertrouwen ze helemaal op. Je kunt ze op enkele meters passeren zonder dat je ze ziet. Je ziet ze meestal pas als ze vlak voor je met veel geraas van vleugelgeklapper opvliegen. In dat geval kun je de roodbruine staart zien. Het zijn nachttrekkers. Aan het einde van de nacht zoeken

ze een geschikte plek met wat bosjes om de dag door te brengen en voedsel te zoeken. In de trektijd kun je ze overal tegenkomen, zelfs in tuinen in de bebouwde kom. Een houtwal is een heel geschikte tijdelijke verblijfplaats voor ze. Buiten de trektijd houden ze zich op in bossen.

Groene en grote bonte spechten zijn jaarlijks in alle maanden aangetroffen in de houtwallen. Ringmussen en goudvinken lijken vrijwel verdwenen. Goudvinken zijn al twee jaar niet meer gezien.

Mocht iemand uilen weten te zitten in of nabij houtwallen in Steenwijkerwold, dan horen wij dat graag. Het kan daarbij gaan om bosuilen, ransuilen of steenuilen. Andere bijzonderheden horen we natuurlijk ook graag. Ons werkgebied strekt zich uit van Witte Paarden tot Basse en van het kanaal tot de Oldemarktseweg.

*Mijn emailadres is: tvandegraaf123@gmail.com
Namens de Werkgroep Houtwallen en Poelen
Steenwijkerwold, Theo van de Graaf
Foto's: Robert Rubertus*

De haas en zijn toekomst

Tekst en foto's: Willem-Jan Hoeffnagel

We gaan het hebben over de haas (*Lepus europaeus*). De haas? Ja, de haas en dan niet over hoe het dier er uit ziet of hoeveel poten het dier heeft. Maar over hoe het gaat met deze soort en wat zijn / haar biotoop is. Nu zal iedereen denken: nou dan wordt dit een kort stukje, want hazen zie je altijd in het open veld. Daar rennen ze achter elkaar aan (zeker in het voorjaar). Of je ziet ze rustend in een kuiltje. Daar liggen ze weinig opvallend voor predatoren en beschermd tegen de weersomstandigheden. Maar om een goed beeld te schetsen van de situatie begin ik hier met informatie van de (beste) omstandigheden waar hazen mee te maken moeten hebben. Om vervolgens een relatie te leggen met de werkelijkheid.

Verder zijn het eigenlijk dieren die weinig overlast geven. Ze eten wat planten en drinken wat water en dat is het zo'n beetje. Wel kunnen ze lokaal bij hoge dichtheden schade opleveren aan gewassen.

De ruimte die ze nodig hebben wordt bepaald door de kwaliteit als leefgebied. In optimaal gebied kan dat zo'n 6 tot 50 hectare zijn. In Nederland is 26 tot 38 hectare gemeten, maar in monotone akkerbouwgebieden kan het wel tot 300 hectare zijn. Dat betekent dat er minimaal 3 hazen per 100 hectare moeten voorkomen als er een geïsoleerde populatie van 300 dieren op 100 vierkante kilometer is. Wordt hier niet aan

voldaan dan zal een populatie uitsterven.

De aard van het leefgebied varieert. De voorkeur heeft kleinschalig gras- en bouwland en open veld. Variatie is belangrijk. Zowel wat betreft soorten gewas als teeltstadia. Maar ook afwisseling met beschutting in de vorm van ruigtezomen, bosranden, windkeringen en heggen. Ze komen ook voor in open bos, heide en kwelders. Menselijke omgeving wordt meestal gemeden. Ze zijn behoorlijk plaatstrouw en blijven in de buurt. Jonge hazen gaan wel op zoek naar andere plekken, waarbij een andere populatie op hooguit 1,5 km moet liggen om genueitwisseling mogelijk te maken. Die jonge hazen moeten een andere (sub)populatie kunnen bereiken zonder tussenliggende barrières tegen te komen. Wat tegenwoordig wél opvalt is, dat er steeds

minder hazen gezien worden. En dat is ook de overheid opgevallen. Onderzoek in opdracht van de landelijke overheid heeft opgeleverd dat de haas weliswaar nog in heel Nederland voorkomt maar een “zeer ongunstige staat van instandhouding” heeft. De aantallen in Nederland zijn tussen 1998 en 2024 met grofweg 28% afgenomen. Met een dip in de periode 2015 – 2018 van bijna -50%. Na 2018 is er een matige toename te zien. Vandaar dat de haas tegenwoordig een beschermde soort is. Er is door de organisatie BIJ12 zelfs een Kennisdocument Haas samengesteld. En dat begint dus met “De haas is beschermd onder de Omgevingswet”! Dat betekent dat alle activiteiten die direct of indirect leiden tot negatieve effecten op hazen verboden zijn.

We zien dus dat de haas zijn eisen stelt aan een optimaal leefgebied. Hoe komt het dat we sinds 1997 zo’n achteruitgang waarnemen? Daarvoor zijn diverse zogenaamde drukfactoren aan te wijzen. We noemen er hier een aantal:

- Overleving van jonge haasjes: Van invloed daarop zijn beschikbaarheid van voedsel, predatie, jacht, regen, kou, ziekten en plagen
- Afname van geschikt voedsel
- Afname van dekking
- Sterfte door geïntensiverde grond- en gewasbewerkingen.
- Predatie
- Jacht

Verder zijn er dan nog: het weer, aanrijdingen met verkeer, verdrinkingen in watergangen en sterfte door parasieten en ziekten. Als we deze punten bekijken dan zien we dat ze bijna allemaal veroorzaakt worden door een neergang ten opzichte van de meeste omstandigheden die in optimale aanwezigheid een goede, levensvatbare populatie opleveren. Dan wrekt zich dat de haas niet is opgenomen in de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de verdragen van Bonn en Bern. De bescherming die de haas geniet komt doordat de haas genoemd staat in het Besluit activiteiten

Leefomgeving (Bal). Op grond van dit besluit is het verboden om de haas:

- opzettelijk te doden;
- opzettelijk te vangen;
- opzettelijk de vaste voortplantingsplaatsen te beschadigen of te vernielen;
- opzettelijk de rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Nou, dat geeft weer hoop. Echter .... afgezien van het opzettelijk doden zijn de andere verboden buiten werking te plaatsen door de haas op de lijst van “vrijgestelde soorten” te zetten. Voor het doden is wel een omgevingsvergunning nodig. Die vergunning wordt afgegeven door de provincie. Wat kunnen we nu hieruit concluderen voor de toekomst van de haas? Zowat alle ontwikkelingen in het landelijk gebied, op wat lokale initiatieven na, wijzen op een verdere intensivering van het gebruik, Dat betekent dat de hazenpopulatie onder verdere druk komt en zich zeer waarschijnlijk niet meer zal herstellen naar een stand uit het verleden. Dit ondanks een zekere mate van bescherming, maar die status zal weinig kunnen verbeteren. Dit gezien alle mogelijkheden om zelfs in individuele situaties onder die bescherming uit te komen. Een vergunning om te doden en een ontheffing om te vangen of het leefgebied te beschadigen of te vernielen is voldoende.

Even voorstellen, wij zijn de familie Mees!

Tekst en fotografie: Philip Friskorn

Wie kent ze niet, de koolmees en de pimpelmees. Het zijn de vaste bezoekers in de stads- en dorpstuinen, vooral als er voedsel en nestgelegenheid wordt aangeboden. Wereldwijd komen er ruim vijftig soorten mezen voor, met name op het Noordelijk Halfrond. Het aantal mezensoorten die in Nederland broeden beperkt zich tot 9 soorten: koolmees, pimpelmees, staartmees, kuifmees, buidelmee, zwarte mees, baardman, glanskop en matkop. De laatste twee werden lange tijd als één soort gezien omdat ze bijna niet van elkaar te onderscheiden zijn. De zang is echter de verrader in het voorjaar, want die verschilt duidelijk.

Koolmees (*Parus major*)

Het is een talrijke tuin- en bosvogel en niet te

missen op de voederplank. Mannetje en vrouwtje zijn gemakkelijk te onderscheiden, mevrouw heeft minder fel geel op de borst dan meneer en, zoals het een heer betaamt, draagt hij een stropdas. Deze brede stropdas strekt zich uit van de borst tot de buik. De diepzwarte kruin bij beide geslachten is onmiskenbaar. Deze kruin is bij jonge koolmezen leikleurig en het geel is heel licht. De koolmees heeft een groot scala aan geluiden, wel meer dan zeventig! De koolmees is de enige mees met witte buitenste staartpenen. Koolmezen komen voor tot ver boven de Poolcirkel. De koolmees is de grootste mees van Nederland.

Pimpelmees (*Parus caeruleus*)

Bijna net zo talrijk als de koolmees, maar veel kleiner. De opvallende blauwe kruin kan de man fraai opzetten als een vrouwtje in de baltstijd in de buurt is. Deze kruin wordt omringd door witte

Koolmees man in prachtkleed

Pimpelmees bij drinkplaats

Vrouwtje koolmees is lichter geel

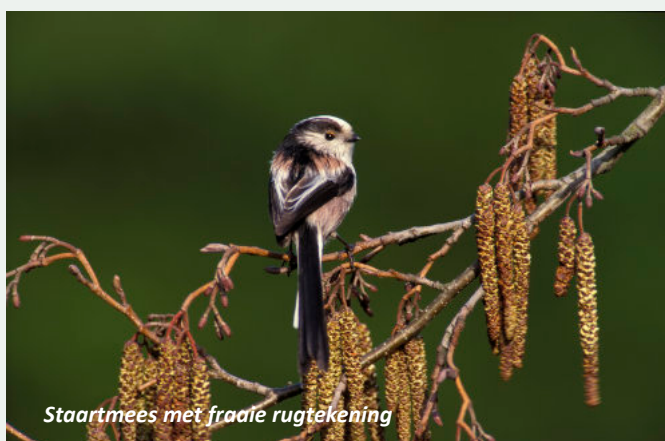
Opvliegend na een heerlijk bad

Startmees van voren

Kuifmees met puntkuif

Startmees met fraaie rugtekening

Bij opwinding heeft de de kuif soms een V-vorm

veren. Pimpelmezen hebben een aanzienlijk geringer zangrepertoire dan de koolmees. Het beperkt zich tot een wat aandoenlijk zacht geluid. De groenkleurige rug en blauwe vleugels zorgen voor een kleurrijke vogelwereld in je tuin. Ze broeden in boomholtes en in nestkasten en houden van gemengd bos. Het is meer een insecteneter dan de koolmees. De Scandinavische populatie broed veel zuidelijker dan de koolmees en komt in de winter vaak naar zuidelijker regionen op zoek naar voedsel.

Startmees (*Aegithalos caudatus*)

Ze zien er wat wollig uit, wat pluizig met een lange staart. De soort die we in Nederland als broedvogel aantreffen heeft een witte kop met een zwarte zijkruintreep boven het oog. De startmees is nogal wijd verspreid met heel veel ondersoorten. Heeft 'onze' startmees een fraaie zijkruintreep, de Scandinavische ondersoort (*Aegithalos caudatus caudatus*) heeft een volledig witte kop. Die noordelijke ondersoort komt in de winter vaak naar onze streken en het is heel goed

mogelijk een 'witkop' op je voederplank te zien. Vaak komen ze voor in groepjes en laten dan hun contactroepjes horen die doen denken aan heel zachte belletjes. Heel bijzonder is het kogelvormige nest dat gevlochten wordt met haren en pluizen aan een tak. Het nest wordt daarna bekleed met mossen. Het heeft een ingang waar de staarten van de jonge vogels soms uitsteken als het nest te klein wordt voor de opgroeiende jongen.

Kuifmees (*Parus cristatus*)

De kuifmees is een wonderschone verschijning. Niet zo zeer vanwege een uitbundige kleurenpracht, maar met een bijzonder sierlijke kuif die driehoekig is en zwart-wit getekend. Die kuif kan bewegen van een strakke punt tot twee puntjes in V-vorm. Hij moet een heel goede barbier hebben dacht toen ik op de Veluwe deze soort eindelijk eens voor de lens kreeg bij een drinkplaats. Ik kom al 30 jaar bij De Barbier in Steenwijk, volgens mij is deze kuifmees daar ook klant. Er is geen verschil tussen mannetje en

De zeldzame buidelmees

Zwarte mees badderend

Prachtige kleuren

De duidelijke witte nekvlek

vrouwtje.

Kuifmezen zijn gebonden aan naaldhoutbossen met hier en daar een berk. Een dode berk heeft zacht hout, daar kan de kuifmees gemakkelijk een nestplaats in uithakken. Vooral het vrouwtje doet het hakwerk. Met name op de Veluwe en in Drenthe (Drents-Friese Wold) vind je kuifmezen.

Buidelmees (*Remiz pemdulinus*)

Met zijn zwarte masker is de buidelmees eigenlijk niet te missen. Het is een trekvogel die in september-oktober naar het zuiden trekt en in april terugkeert. Het is een zeldzaamheid, want het aantal broedparen in Nederland werd volgens SOVON op slechts 30-50 geschat in 2024. Het vinden van een buidelmees is al een zeldzaamheid, laat staan het fotograferen van deze soort. Toch is mij dat één keer gelukt. De naam buidelmees hebben ze te danken aan het grote buidelvormige nest dat aan een tak van een struik hangt, het liefst bij water. Dat nest wordt opgebouwd uit de pluizen van lisdodde en wilgen. De prachtige roodbruine mantel ziet er fraai uit. Met de spitse snavel zoekt de buidelmees naar

larven en spinnen in onder ander de pluizen van lisdodde. De soort is in Nederland dramatisch achteruit gegaan en staat op de Rode Lijst.

Zwarte mees (*Parus ater*)

Ze zijn een stuk kleiner dan de koolmees, maar hebben een forsere kop. Ze komen in vrijwel geheel Europa voor, maar ontbreken in de gebieden boven de Poolcirkel. De voorkeur van de zwarte mees gaat uit naar naaldbossen waar ze rusteloos in de boomtoppen bewegen op zoek naar voedsel. De grijze mantel en beige kleurige onderzijde zijn kenmerkend, maar niet te vergeten de witte achterhoofdsvlek. Die vlek maakt het herkennen van de zwarte mees het meest duidelijk. In onze streken is de zwarte mees een standvogel. Omdat ze in hoofdzaak afhankelijk zijn van sparrezaden kan de noordelijke populatie in sommige jaren voor invasies zorgen naar onze bosgebieden. Al met al blijft het waarnemen van een zwarte mees een bijzondere ervaring.

Baardman (*Panunus biarmicus*)

Het is een mees van het rietland. De naam

Baardman in zijn biotoop

baardman heeft deze soort vooral gekregen door de fraaie baardstrepen bij meneer. De ver naar beneden hangende ‘baard’ bij het mannetje heeft gezorgd voor de naamgeving. De baardman is een standvogel die dus zomer en winter in onze streken voorkomt. In de zomer eten ze met name insecten en in de winterperiode kunnen ze hun spijsvertering omschakelen naar in hoofdzaak granen en diverse zaden. De baardman komt in Europa slechts in enkele gebieden voor. Het noordelijkste verspreidingsgebied ligt in het zuiden van Zweden. Omdat de voorkeur van de vogel uitgaat naar moeras- en rietlanden is het verspreidingsgebied beperkt.

Glanskop (*Parus palustris*) en matkop (*Parus montanus*)

Twee soorten die heel moeilijk uit elkaar te houden zijn. In het verleden werden ze dan ook als één soort gezien. Het verenkleed lijkt bij de twee als zouden het eenenige tweelingen zijn. De

Deze is ook klant bij de barbier

Glanskop in de Veluwe bossen

glanskop heeft een wat forsere nek, lijkt op een ‘stierennek’. Dat zie je weer niet als de matkop zich opwindt of in de kou de veren opzet. Het verschil blijft moeilijk om in de vrije natuur waar te nemen. In het voorjaar wordt dat gemakkelijker, want de zang van deze twee is totaal verschillend. Ook het biotoop is verschillend: de glanskop geeft de voorkeur aan gemengd bos, terwijl de matkop houdt van nattere gebieden. Het blijft gokken welke je in het viezer hebt. Het belangrijkste blijft het waarnemen van de zang in het voorjaar en het biotoop: Glanskop in de bossen, matkop in de vochtigere biotopen, vooral in bossen met dood hout om een nestholte uit te hakken. Blijf dus alert in het voorjaar als ze zingen, pas dan zijn ze pas goed uit elkaar te houden.

Winter in de Rottige meenthe moet dus een matkop zijn

De beek vanaf de Voshoek

De Reune bij de Thijlingerhof

gevallen is. Verder naar het westen stromen nog twee van zulke oerstromen, de Beek en de Wheer. Met zijn drieën voeren zij nog steeds, al vele duizenden jaren lang, het water van de stuwwal af. De onderstaande rondwandeling verbindt deze oerstromen met elkaar.

Naamgeving

Een artikel in het blad van Historische Vereniging IJsselham geeft duidelijkheid over de naamgeving van de drie beken.

In de volksmond worden alle drie de beken Reune genoemd. Een reune (met kleine letter) is een snelstromende beek. Alle drie de beken mogen dus een reune genoemd worden, maar ze hebben wel elk hun eigen naam. Van oost naar west heten

De Reune in Thij

deze reunes Reune (nu wel met hoofdletter, want het is de eigenaam van die reune), Beek en Wheer.

Reune

Vroeger ontsprong de Reune op de top van de Woldberg. Het was in die tijd de snelst stromende beek in Noord-Nederland met een verval van 25 meter over slechts enkele kilometers. In 1868 werd de spoorlijn Meppel-Heerenveen geopend. Voor die spoorlijn werd een sleuf gegraven door de voet van de Woldberg. Hierbij werden bovenloop en benedenloop van de Reune van elkaar gescheiden met als gevolg dat er vanaf dat moment minder water door de benedenloop stroomde. Die benedenloop werd daarna ook nog eens gekanaliseerd door een bedding van straatklinkers aan te brengen. Je kunt de Reune nu nog nauwelijks een beek noemen, het is meer een afvoergoot. Wat zou het mooi zijn als er ooit nog weer eens een meer natuurlijke loop aan deze oeroude stroom gegeven zou worden.

Beek

De Beek voert water af van het Heideveld. Het stroompje duikt op naast bezoekerstuin Hof aan de Reune aan de Steenwijkerstraat 193 en duikt hier onder de Steenwijkerweg door, buigt af naar het zuiden en bij de Bentekamp naar het westen. Het stroompje gaat verder langs de noordkant van de Bentekamp tot de afslag naar Steenwijkerwold. Hier duikt hij onder de weg door en kort daarop nogeens onder het fietspad richting Oldemarkt door. De Beek stroomt verder door de weilanden richting Mienbeken waar hij een stukje langs stroomt. Dan langs De Beek (de weg met die naam) tot de Basserweg en verder langs de Groene Steeg. Ongeveer 1 km na het kruisen van

de Voshoeek eindigt de Beek in het kanaal Steenwijk-Ossenzijl.

Wheer

De Wheer ontspringt op het Eeserveld. Hij stroomt langs de Löhnislaan naar De Pol en door 't Jodenveentje, dan onder de snelweg door naar de ijsbaan van Marijenkampen. Hij stroomt verder langs Dennebos (naam van de weg) en daarna langs het Dennenbos (naam van het bos), buigt af naar het noorden en kruist de Paasloregel. Kort daarop buigt de stroom scherp af naar links en vervolgt zijn weg in zuidwestelijke richting. Bij zwembad Tolhekke stroomt de Wheer onder de Oldemarktse weg door, kruist twee kilometer verderop de Westenwold en mondt uit in het kanaal Steenwijk-Ossenzijl, net als de andere twee beken.

Startpunt: De parkeerplaats naast café Gelderingen, Gelderingen 65, 8341 PT

Routebeschrijving:

A: Loop naar het café en sla rechtsaf. Ga langs de kerk en dan met de bocht naar links en door een beukenlaan. Bij het informatiebord langs de Gelderingensteeg heb je een mooi uitzicht in zuidelijke richting. Het is duidelijk dat we hier op een hoog punt op de stuwwal staan en neerkijken op het lage land in de verte. Sla bij het informatiebord linksaf. We passeren een mooie oude boerderij waarna we rechtsaf slaan, Gelderingen. Op de kruising met de Vredenburg rechtdoor. Bij de volgende zijstraat gaan we rechtsaf, Vredenburg. Na 100 meter linksaf, Het Schild. Na nogmaals 100 meter linksaf tussen de ijzeren hekjes door. Meteen links zie je een grote vijver. Men neemt aan dat dit een pingoruïne is.

B: Loop rechtdoor over het gravelpad langs de gymtoestellen. Steek de weg over en sla rechtsaf. Je hebt nu de kerk aan je linkerhand. Voorbij huisnummer 103 krijg je uitzicht naar rechts over het golvende landschap van de stuwwal. Loop verder door Thij tot slagerij Bouma. Schuin tegenover de slagerij zie je een roodwit geblokt hek. Hierachter is de Reune te zien, meestal met

een droge bedding, maar in natte tijden kan het water er doorheen kolken en soms zelfs voor wateroverlast zorgen op de weg. Op 100 meter voorbij de slagerij rechtsaf, Thijendijk. Na 200 meter rechtsaf, Thijlengerhof. Al gauw krijgen we naar rechts uitzicht op het dal van de Reune. Dit is een smeltwaterdal dat ontstaan is aan het einde van de voorlaatste ijstijd. Nog altijd stroomt daar in de diepte de Reune, tenminste als er voldoende regen gevallen is. Even verderop dalen we af naar het lage land aan de voet van de stuwwal.

C: Onderaan de stuwwal maakt de weg een bocht naar rechts. Direct na de bocht gaan we rechtsaf over een dam en langs een slagboom en meteen weer linksaf een smal paadje het bos in. Waar we het bos uit komen, zijn we meteen weer bij de Reune. Hij bereikt hier zijn laagste punt en stroomt verder onder de weg door richting kanaal Steenwijk-Ossenzijl waarin hij uitmondt. We lopen verder over de weg met links het lage land en rechts de oplopende stuwwal. Op de kruising rechtdoor, Voshoeek. We passeren twee boerderijen. Op 250 meter voorbij de laatste boerderij passeren we een sloot die onder de weg door stroomt bij wandelknooppunt A58. Dit is de tweede beek op onze route, met de niet zo verrassende naam Beek. Ook deze beek bereikt hier zijn laagste punt en mondt een halve kilometer verderop uit in het kanaal Steenwijk-Ossenzijl. (Voor verkorting 1 zie hieronder)

D: We wandelen rechtdoor. Even verderop maakt de weg een bocht naar rechts. Nu lopen we tegen de stuwwal omhoog. We nemen de eerste weg linksaf, Gheerdinge. Al gauw krijgen we mooie uitzichten op het lage land aan de linkerkant van de weg met in de verte de Weerribben. Bij huisnummer 3 en wandelknooppunt A52 gaan we rechtsaf. We volgen nu enige tijd de oranje route. Aan het einde rechtsaf, Westenwold. Bij een picknicktafel en een paaltje met oranje pijl linksaf een smal graspad. Eerst lopen we langs een akker weiland en dan gaan we een bosje in. Waar we het bos uitkomen stuiten we op een brede sloot. Dit is de derde beek, de Wheer. We gaan hier

rechtsaf en lopen nu een eind langs de beek. Jammer dat bij de stuwen geen vistrap is gemaakt. Op het fietspad rechtsaf. Op 20 meter voorbij de oprit naar zwembad Tolhekke linksaf, Paasloregel. Na 50 meter rechtsaf het bos in en na opnieuw 50 meter op een driesprong linksaf. We steken een klinkerweg schuin over en vervolgen het pad door het bos. Bij routepaal A54 gaan we linksaf. We verlaten hier de oranje route. Na enkele meters staan we op een klinkerweg. Hier linksaf en aan het einde op de T-splitsing rechtsaf.

E: Na 200 meter bij het volgende routepaaltje (rood/blauw) linksaf, een smal graspad. Links van ons stroomt de Wheer. Even verderop buigt de Wheer scherp af naar links, terwijl het pad een scherpe draai naar rechts maakt. We lopen nu langs een zijtak van de Wheer, die hier de grens vormt tussen Overijssel en Friesland. Aan het einde bij routepaal A55 rechtsaf. Op de kruising rechtdoor, Boslaan. Bij een voorrangsbord linksaf (rode en witrode pijlen). Blijf langs de bosrand lopen tot een bank. We lopen opnieuw langs de Wheer. Bij de bank rechtdoor het bos in, een pad naar rechts negeren. Na 100 meter nemen we het eerste pad naar links. Op een splitsing links aanhouden. Op het einde omhoog en op de onverharde weg rechtsaf. Op de geasfalteerde weg rechtsaf en dan de Oldemarktseweg oversteken en op het fietspad rechtsaf. Voorbij hectometerpaal 9,5 linksaf, een zandweg. Dit is de Molensteeg. Na bijna 1 kilometer komen we uit op een geasfalteerde weg.

F: Steek de weg schuin naar links over en loop door tot aan de sloot. Langs de sloot loopt een smal graspaadje naar links. (Hier verder lezen als je verkorting 1 volgt) We volgen dit graspaadje en lopen nu langs de Beek, het stroompje als er genoeg regen gevallen is. (De naastgelegen weg heet ook De Beek.) Bij een dam blijven we het smalle paadje volgen de boswal in. De bomen rechts van het pad staan op kleine heuveltjes. De grond rondom is weggegraven om te zorgen voor meer waterberging in natte tijden. De heuveltjes zijn dan tijdelijke eilandjes geworden. Aan het

einde van de boswal lopen we verder over de weg richting dorp. We passeren aan de linkerkant een onverharde weg, Mienbeken. Rechts van de Mienbeken stroomt de Beek. Aan het einde rechtsaf en op de kruising weer rechtsaf, Gelderingen. Na 300 meter zijn we bij ons startpunt.

Verkorting 1 (7 km): Volg de hoofdroute tot en met punt C. Aan het einde van punt C sta je bij de Beek. Loop 50 meter terug tot de bosrand en sla linksaf, een breed karrepad. Volg dit pad met slingers 1 km tot op de verharde weg. Hier rechtsaf. Na 100 meter schuin linksaf. Je loopt nu langs een diepe sloot. Dit is de Beek. Op de verharde weg linksaf. Je hebt nu de Beek aan je rechterhand. Waar de weg een bocht naar rechts maakt, slaan wij rechtsaf en gaan een smal pad langs de sloot volgen. Lees verder bij de derde zin van punt F.

Verkorting 2 (8 km): Parkeer in de berm bij De Beek 6, 8341 TC Steenwijkerwold. Loop over de verharde weg in zuidelijke richting, dus met de Molensteeg achter je. Na 100 meter en net voor het bosje sla je schuin rechtsaf. Je loopt nu langs een diepe sloot. Dit is de Beek. Op de verharde weg rechtsaf en na 100 meter linksaf. Volg dit graspad met slingers tot je na 1 km uitkomt op een verharde weg. Dit is de Voshoek. Sla rechtsaf. Na 50 meter passeer je de Beek die hier onderweg door stroomt. Lees verder bij punt D van de hoofdroute.

Natuurverbindingszone Ossenzijl

Tekst: Ger de Haan

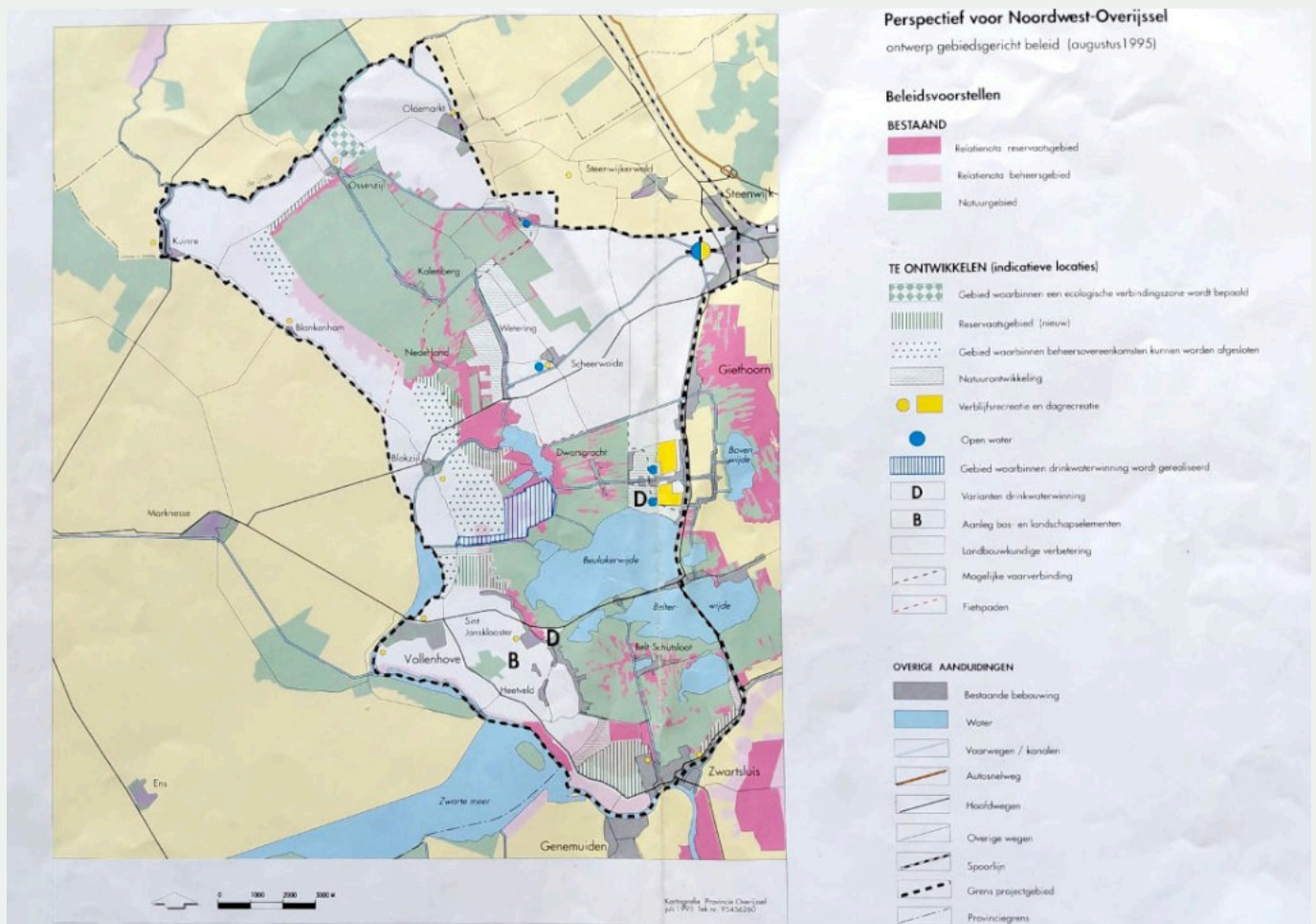
In het midden van de negentiger jaren, inmiddels ruim 30 jaar geleden, werd het gebiedsperspectief Noord West Overijssel gelanceerd. Door de lokale bevolking gekescherend het moerasplan genoemd. Het uiteindelijke doel was middels herinrichtingsprojecten in deze regio (nog) meer natuur, rendabelere landbouw en recreatieruimte te realiseren.

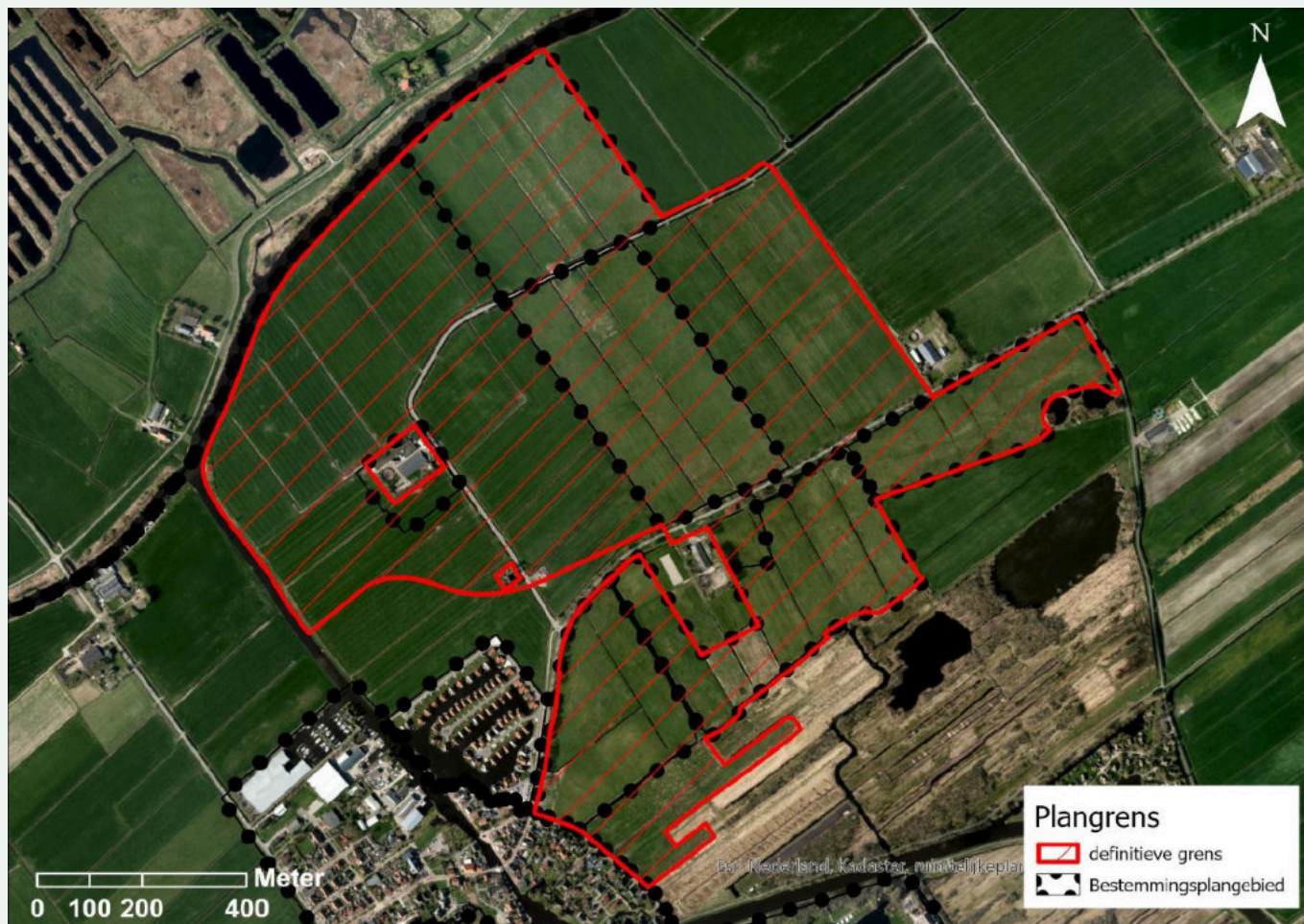
Einddoel wat betreft natuur is/was de oplevering - stap voor stap - van in totaal 1.550 hectare, inclusief 3,5 miljoen kuub extra waterberging, en heel belangrijk het realiseren van ecologische verbindingzones tussen de laagveen gebieden Wieden -Weerribben-Rottige Meenthe.

De landbouw werd middels een grootschalige ruilverkaveling (meer aangesloten en dichter bij de boerderij) voortvarend aangepakt. De

waterhuishouding werd verbeterd en ruim 12.000 hectare akkers werden ontsloten. Dit ging wel ten koste van een aantal boerderij verplaatsingen. Wat als een van de laatste onderdelen anno nu nog moet gebeuren is het realiseren van de ecologische verbinding tussen de Weerribben en de Rottige Meenthe aan de noordkant van Ossenzijl. Deze verbinding moet aansluiten op het deel wat in de provincie Friesland al lang en breed is gerealiseerd.

Door het kunnen aankopen van een boerderij met gronden lijkt er nu eindelijk schot in deze aanleg te komen. De provincie als opdrachtgever organiseerde onlangs een inloopbijeenkomst in Ossenzijl. Helaas zagen we in de media allerlei negatieve berichten met als algemene teneur geen nieuwe natuur meer. Een voorbeeld: Inleveren van landbouwgrond ten koste van een

vindertje is onbespreekbaar, u zult het ongetwijfeld hebben gelezen.

Wat hierbij steeds wordt vergeten, is te vertellen dat de landbouw als onderdeel van het genoemde project als eerste grootschalig is aangepakt en daar al jaren van profiteert .

Nu worden er stappen gezet om de natuurverbinding-zone Ossenzijl te realiseren en zodoende de Weerribben met de Rottige Meenthe te verbinden. In 2025 is er begonnen om te kijken waar en hoe de verbindingzone gerealiseerd kan worden binnen het plangebied.

Het plangebied bevindt zich ten noordoosten van Ossenzijl en is 121 hectare groot en hierbinnen komt een verbindingzone van 74 hectare. Het gebied bestaat grotendeels uit grasland.

Op 26 januari was er inloopavond waar informatie te krijgen was over de NRD (Notitie Reikwijdte en

Detailniveau) en het participatieplan en om hierover vragen te stellen.

Er liggen twee alternatieven op tafel.

Bij Alternatief 1 wordt de verbindingzone van de Grote Vuurvlinder aan de oostkant van de boerderij volledig afgegraven naar het juiste waterpeil. In dit alternatief wordt het peil niet opgezet.

Bij Alternatief 2 wordt er niet afgegraven en wordt er een hoger waterpeil toegepast. Het gebied wordt alleen ingericht en de vereiste vegetatie moet uit zichzelf ontstaan of door beheer gestimuleerd.

De NRD was niet in detail uitgewerkt en aangezien er veel vragen op tafel lagen, hebben wij dit in een aparte bijeenkomst met de provincie en Staatsbosbeheer besproken.

Resultaten weidevogelbeschermingsgebied Noordwest-Overijssel 2025

Toename weidevogelstand in ons gebied met opmerkelijke verschijning

In 2025 werden door 9 vogelwachters bij circa 10 agrariërs 126 legsels van weidevogels beschermd.

De belangrijkste weidevogel in ons gebied blijft de kievit (figuur 1). In totaliteit werden hiervan 101 nesten gevonden waarvan 46 nesten op 1 perceel aan de Auken (Koloniebroed). Koloniebroed zien we niet vaak onder de kievit aangezien dit een vrij territoriale broedvogel is en weinig competitie in zijn directe omgeving duldt. Na een groot aantal opeenvolgende jaren van daling zien we dit jaar dus weer een stijging van het aantal broedparen in ons gebied. Dit is een positieve ontwikkeling, echter predatie blijft een belangrijk issue. Van de 101 kievitsnesten waren 35 nesten niet succesvol door predatie door de marter, kraai of vos. Daarnaast gingen 11 nesten verloren door agrarisch loonwerk.

Naast het bijzondere verschijnsel van koloniebroed was onze vrijwilliger Henk Tulner uit Tuk ook de vinder van het 1e kievitseï van Overijssel. 5 dagen nadat het 1e kievitseï van Nederland in Noord Brabant is gevonden, vindt Henk zijn kievitseï op een perceel nabij Onna op 12 maart jl. De lokale pers maar ook TV Oost besteedt hier aandacht aan welke een positieve reclame is voor onze inzet.

Van de grutto werden in 2025 14 nesten gevonden (figuur 2). Ook hier zien we een kleine toename en meer spreiding in het vinden van de nesten binnen ons gebied, ook al blijft hierbij een concentratie op een perceel nabij de Gasthuisdijk waarop ook dit jaar weer een beheersovereenkomst is gesloten met de agrariër voor uitgesteld beheer (maaïen na 15 juni). Op 2 na zijn alle gevonden grutto nesten succesvol uitgebroed.

Van de scholekster werden in 2025 4 nesten gevonden. In 2005 werden er nog 40 nesten

beschermd. Nu is de soort vrijwel verdwenen in dit gebied (figuur 3). Mooi verschijnsel hier is dat al jaren een scholeksterpaar succesvol haar eieren uitbroedt op een dak in Thij.

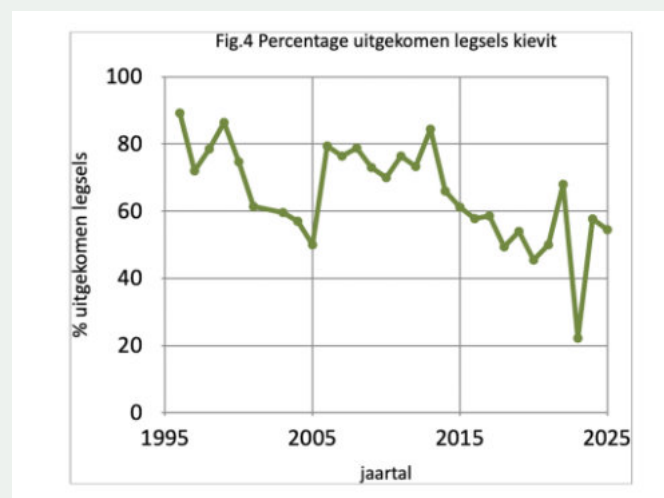
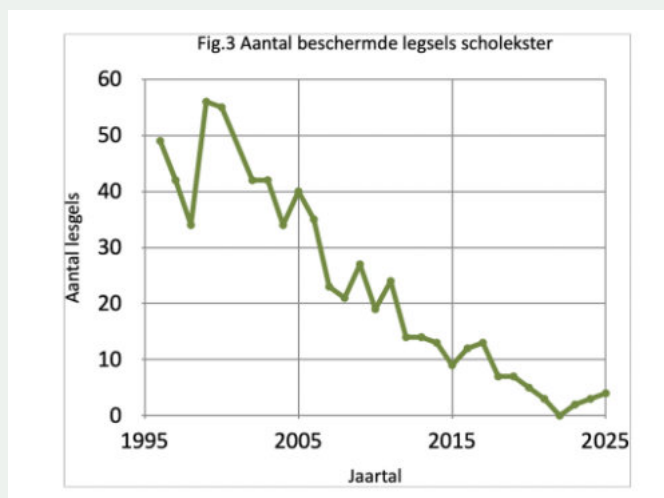
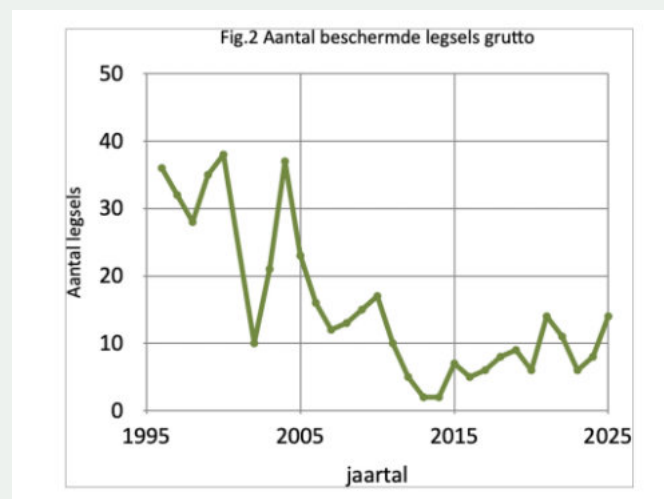
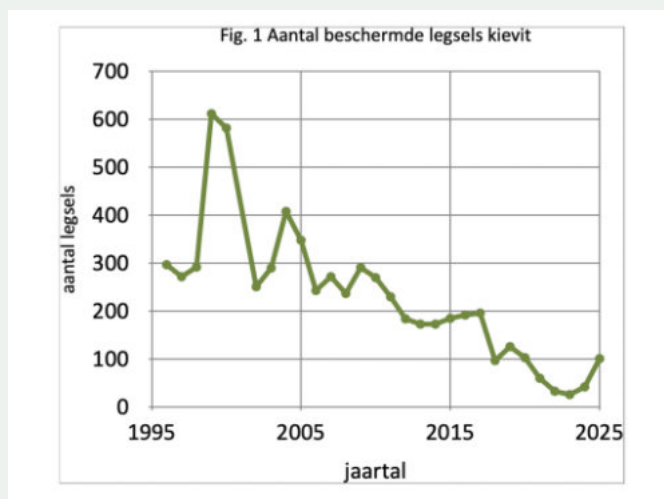
In 2024 werden er in ons gebied geen tureluurnesten gevonden in ons gebied. In 2025 waren we hierin toch weer succesvol om deze moeilijk te vinden nesten weer te beschermen. In totaal werden er 5 nesten gevonden die ook allen succesvol zijn uitgebroed. Waar we de afgelopen jaren geen nesten vonden van de wulp, werd deze dit jaar toch ook weer 2x aangetroffen op de graslanden in ons gebied en werden deze succesvol uitgebroed.

Van de wilde eend werden dit jaar twee nesten gevonden, alsook 1 van de knobbelzwaan.

Predatie

Ook in 2025 werden relatief veel nesten opgevreten (figuur 4). Het is lang niet altijd duidelijk welke predator hiervoor verantwoordelijk is. Vos en in toenemende mate steenmarter lijken de belangrijkste predatoren. Om schade door de vos te beperken, wordt in de gemeente Steenwijkerland actief met een lichtbak op de vos gejaagd. Noodzaak om de stand van de steenmarter in toom te houden wordt ook steeds

meer geproefd. Constatie dat we helaas moeten maken is dat naast predatie door dier dit jaar ook veel nesten verloren zijn gegaan door toedoen van loonwerkzaamheden in ons gebied. O.a. op een perceel aan de Kerkweg te Giethoorn zijn 11 kievitsnesten verloren gegaan, ondanks duidelijke nestmarkeringen, door toedoen van een loonwerker.

Intensivering contact met de wildbeheereenheden (jagers) in ons gebied

Afgelopen jaar zijn de contacten aangehaald met de jagers, verenigd in WBE's (Wildbeheereenheid). Enerzijds op eigen initiatief vanuit ons contactpersoon welke onder andere een presentatie heeft verzorgd tijdens een vergadering in Belt Schutsloot, anderzijds vanuit BoerenNatuur. Zo zijn de drie WBE's in ons gebied (WBE Weerribben / WBE Steenwijkerwold en WBE de Noordwesthoek) uitgenodigd op de afsluitende avond waar Solvon een presentatie gaf over

weidevogelbeheer in zijn algemeenheid afgesloten met een gezamenlijke BBQ.

Veel te weinig kuikens vliegvlug

In het algemeen komen er te weinig legsels uit van de Kievit. Veel weidevogelbeschermers gaven aan dat hun indruk was dat er maar weinig weidevogelkuikens vliegvlug zijn geworden. De lage overleving van weidevogelkuikens is landelijk breed een probleem. Vooral in de kuikenfase zijn extra inspanningen nodig op het boerenland om de weidevogels te behouden. Een groot deel van de boeren geeft alle medewerking aan de weidevogelbescherming bij het ontzien van de nesten. Echter de landbouw is zo intensief geworden, dat het voor de kuikens erg moeilijk is om te overleven. Daarnaast is ook de predatiedruk de afgelopen 10 jaar toegenomen.

Beheerovereenkomst

Na het uitkomen van het nest hebben kuikens

voedsel (vooral insecten) en dekking (tegen predatoren) nodig. Voor kuikens van de grutto is dit extra moeilijk, omdat zij in het lange gras verblijven, en daardoor ook een groot risico lopen te sneuvelen bij het maaien. Positief is dat de laatste jaren voor het blok met de meeste grutto's (ten oosten van de Gasthuisdijk) door het Agrarisch collectief een beheerovereenkomst (met een rustperiode in het broedseizoen) met de boer is afgesloten. Hierdoor zijn de overlevingskansen van de gruttokuikens daar sterk toegenomen. Voor 2026 is het perceel verhuurd aan een nieuwe agrariër waarmee we wederom hopen te bereiken dat deze ook bereid is mee te werken aan weidevogelbeheer in ons gebied. Hoe kan de overleving van Kievitkuikens worden vergroot?

Kuikens van de Kievit gaan direct na het uitkomen van het nest naar percelen met kort gras, afgeweide percelen of blijven op maisakkers. Als het nest is uitgekomen, hebben ze daarna weinig last van het maaien.

Tegenwoordig broedt het grootste deel van de Kieviten op (mais)akkers. Op maisakkers gaat echter nog veel mis. Van veel vroeg uitkomende Kievitnesten, worden de jonge kuikentjes ondergeploegd bij het klaarmaken van het perceel voor de mais. Hier is het goed mogelijk om een dag voor de bewerking stokken met plastic zakken

te plaatsen om de kuikens uit het perceel te verjagen. Dit werkt alleen als in de buurt een perceel of strook aanwezig is met half kort gras (eind april), waar ze dekking tegen predatoren en voedsel kunnen vinden. Dit kan bijvoorbeeld een afgeweide perceel of een strook, waarop geen mais is verbouwd zijn, maar ook een schouwpad van een waterschap zou hiervoor dienst kunnen doen.

Conclusie

We zien in 2025 een toename van het aantal beschermde nesten, mede ook door een kolonie die heeft gebroed op één perceel aan de Auken waar met name veel Kieviten zaten. Ook de andere weidevogels zien we weer meer terug en ook meer verspreid. Nog niet in grote aantallen maar wel positief om te melden. Punt van zorg blijft de predatie door met name vos en marter, maar ook verlies door de mens (lees loonwerker). De samenwerking met de verschillende Wildbeheereenheden is afgelopen jaar geïntensiveerd wat bijdraagt aan meer wederzijds begrip en samenwerking en kan bijdragen in het terugdringen van de predatie door met name de vos. Noodzaak om dit ook te gaan krijgen voor de steenmarter is gewenst.

*Commissie Weidevogelbescherming
Noordwesthoek
Anton Koops
Obe Brandsma*

Een bijzondere gast in de tuin: de waterral!

Tekst en foto's: Emile de Leeuw

Sinds half december 2025 heb ik in mijn tuin en vijver in de Weerribben een waterral (*Rallus aquaticus*) regelmatig mogen waarnemen. In dit uitgestrekte laagveenmoerasgebied, waar de waterral van nature veel voorkomt, liet deze normaal zo schuwe en geheimzinnige vogel zich opvallend vaak zien.

Hij foerageerde regelmatig samen met een groep van wel 8 waterhoentjes. Op sommige dagen waren er twee tot zelfs drie waterrallen tegelijk aanwezig, waaronder twee die op mijn terras een robbertje met elkaar vochten. Het is fascinerend om te zien hoe snel en behendig deze vogels zijn. Ze schieten razendsnel weg bij de minste verstoring en weten zich uitstekend te verstoppen, vrijwel onzichtbaar vooral aan de begroeide rand van de vijver tussen het riet en plantenresten.

De waterral is een alleseter die onder meer jaagt op insecten, wormen, slakken, visjes en kleine amfibieën. Helaas vrees ik dat de aanwezigheid van de waterrallen een flinke tol heeft geëist van de kikker- en kleine watersalamanderpopulatie in de vijver. Met name de larven en kleinere

exemplaren lijken zo al een aardige veer te hebben moeten laten.

De waterral is een facultatieve trekvogel: vogels uit Noord- en Oost-Europa trekken in de herfst zuidwestwaarts en kunnen hier overwinteren, terwijl veel lokale vogels in milde omstandigheden in moerasgebieden zoals de Weerribben blijven. In het voorjaar keren trekkers terug naar de broedgebieden.

Nu, op 17 maart 2026, heb ik de waterral al een paar dagen niet meer waargenomen. Sinds de lente is ingezet, beperkt ook het aantal bezoekende waterhoentjes zich tot 1 à 2 exemplaren. Waarschijnlijk is deze vogel verder getrokken of heeft hij zich teruggetrokken in het uitgestrekte rietland van de Weerribben – typisch gedrag voor deze soort.

Het blijft een prachtig voorbeeld van hoe een goed ingerichte tuinvijver met dichte oevervegetatie en beschutting ook ruimte kan bieden aan soorten die hier van nature thuishoren. Ik blijf de vijver met veel plezier in de gaten houden, in de hoop dat zowel de amfibieën als de vogels zich dit voorjaar weer goed weten te herstellen.

[Filmpje Iphone:](#)

[Youtube link](#)

Een vuurgoudhaantje in de sneeuw

Tekst en foto's: Emile de Leeuw

Hoe een piepklein wonder een kopje koffie onderbrak

5 januari 2026. Je zit rustig koffie te drinken bij de buurman als er plotseling een zacht tik tegen het raam klinkt. Zo snel en klein dat je buurman het niet eens opmerkt.

“Doe voor de zekerheid even de terrasdeur open,” vraag je.

Buiten ligt een dik pak verse sneeuw. Midden in dat witte tapijt zie je een klein kuiltje... en daarin ligt hij: een levenloos ogend **vuurgoudhaantje** (*Regulus ignicapilla*).

Een van de allerkleinste vogeltjes van Europa. Nog geen 9 centimeter lang, met een gewicht van slechts 4 tot 7 gram – lichter dan een eurocent. Hij lijkt op een minuscuul, pluizig balletje olijfgroene veren met een opvallende oranje-gele kruin (die

bij mannetjes extra fel “brandt”, vandaar de naam), een zwarte oogstreep en witte wenkbrauwstreep.

Je pakt het vogeltje voorzichtig op en legt het in de kom van je beide handen. Uit ervaring weet je: lichaamswarmte is vaak het enige wat zo’n minuscuul wezentje nog nodig heeft na een koude klap tegen glas.

Tien minuten lang gebeurt er... niets. Dan voel je een heel klein beweginkje. Nog eens tien minuten later zit het vogeltje alweer stevig op je vinger, alsof het daar hoort. Het weigert gewoon los te laten! Terwijl jij met één hand je iPhone probeert te bedienen, maakt het vuurgoudhaantje het je makkelijk: het blijft hardnekkig zitten en laat zich van alle kanten fotograferen.

Uiteindelijk kost het nog wat geduld en creativiteit om het vogeltje weer vrij te laten in zijn eigen biotoop. Met een laatste vleugelslag verdwijnt het tussen de besneeuwde struiken – hopelijk weer op volle kracht en klaar voor de rest van de winter.

Waarneming wilde narcis

Tekst en foto's: Jan van der Knokke

Een aantal jaren geleden ben ik naar een vindplaats van de wilde narcis geweest. Het was half maart vroeg in de ochtend met dauw op het veld. De dauwdruppels geven toch iets extra's aan de foto. De opnames zijn ook niet zo maar

gemaakt als een enkele foto, maar met behulp van de zogenaamde stapel techniek. Je maakt dan van het desbetreffende onderwerp een aantal foto's, waarbij telkens de scherpte verlegd wordt. Met behulp van een programma de beelden samenvoegen tot een totaalbeeld, het resultaat is dan een opname met een

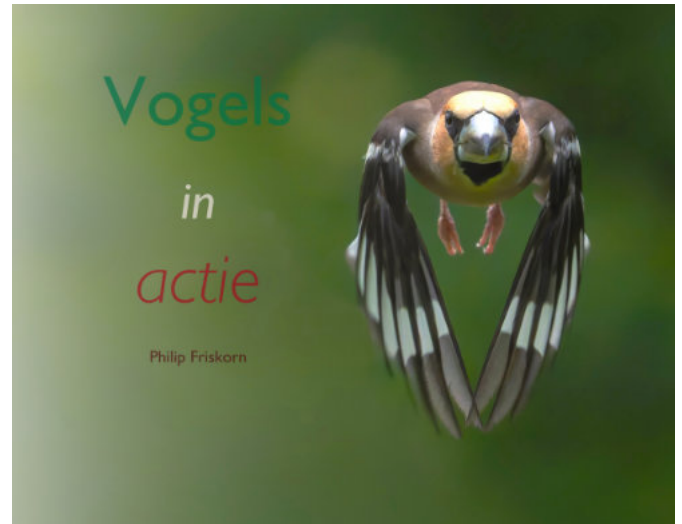
grote scherpte diepte hetgeen bij deze opnames dan ook duidelijk te zien is. De bloemkroon bij deze soort is beduidend geler van kleur dan de andere bloembladen. Verder zijn de gewone bladen iets grijzer van kleur. Het is dus een zeldzame soort die niet vaak waargenomen wordt.

Boekbespreking

Vogels in actie, meer dan 100 jaar vogelfotografie

Aan het begin van de negentiende eeuw ontstond in Engeland, Duitsland en Nederland de eerste vogelfotografie met namen als de gebroeders Kearton, Richard Tepe en het viertal Tinbergen, Rutten, Van Beusekom en Kooymans. Die laatsten waren vier vrienden die biologie studeerden en zich ontwikkelden tot ethologen. Etholoog Roelke Posthumus studeerde bij de eerste leerling van Nobelprijswinnaar Nico Tinbergen. Roelke schreef in 2025 een boek met de titel 'Scherpstellen' over het leven van Tinbergen en vrienden. Het viertal ging fotograferen, een hele opgave met platencamera's en later met rolfilm. Dat had zijn beperkingen met lage ISO instellingen en slechts de keuze tussen sluitertijd en diafragma. Nu, 100 jaar later, zijn de mogelijkheden door 25 jaar digitale ontwikkelingen bijna onbegrensd. Om supersnelle bewegingen vast te leggen zijn snelle sluitertijden en hoge ISO waarden nodig. Toen ik

het boek van Roelke gelezen had kreeg ik het idee voor een lezing en een boek 'Vogels in actie'. Voor de liefhebbers van fotografie staat bij iedere foto vermeld waar de foto gemaakt is en met welke apparatuur met diafragma, sluitertijd, etc.

EXCURSIES & LEZINGEN

Koningsdag-vroege-vogelzangexcursie"

Op maandag 27 april 2026, organiseren IVN "Noordwest Overijssel" en KNNV "De Noordwesthoek" de traditionele "Koningsdag-vroege-vogelzangexcursie". Dit jaar is de excursie in het gebied "De Eese".

Wandel mee door dit gevarieerde terrein onder leiding van vogelaars Henk Bergsma en Liesbeth Pit. Het is een verrassing welke vogels zich laten zien of horen. Zit het weer mee dan bestaat er een grote kans dat je de overwinteraars hoort. Denk aan de roodborst, de winterkoning en de verschillende soorten mezen. Ook de vogels die net uit Afrika zijn teruggekeerd kunnen hun zang laten horen, zoals de boompieper, de tjiptjaf, de fitis en de bonte vliegenvanger.

De vogelzang staat in deze excursie centraal. Ook zo benieuwd welke vogels zich laten horen? Wandel dan mee op 27 april. Gratis deelname.

Datum en tijd: Maandag 27 april 2026, start om 7:00 uur

Verzamelen: Parkeerplaats bij de ingang van "De Eese" aan het eind van de Woldweg in De Pol.

Navigatiegegevens: Woldweg 3a, De Pol.

Deelname: gratis

Meer informatie: Henk Bergsma, hbergsma@hotmail.nl, telefoon 0521 514097 of Liesbeth Pit, telefoon 0521588678

Wat hoor ik daar in het park Rams Woerthe?

Ga mee vogels kijken op zaterdagmorgen 9 mei 2026!

Van 9 tot en met 17 mei 2026 is het weer Nationale Vogelweek! Dit initiatief van Vogelbescherming Nederland in samenwerking met vele vogelwerkgroepen en diverse natuurorganisaties biedt natuurliefhebbers de mogelijkheid om op vogelzangexcursie te gaan. Door het hele land worden vogelexcursies georganiseerd.

Ook in Steenwijk is er dit jaar weer een gratis vogelzangexcursie. Op zaterdag 9 mei 2026 organiseert KNNV “De Noordwesthoek” samen met IVN “Noordwest-Overijssel” in Park Rams Woerthe een vroege vogelzangexcursie. Deze excursie is ook geschikt voor beginners.

De vogelaars Henk Bergsma en Piet Hein Klip staan stil bij het herkennen van de verschillende soorten vogels.

Hoe herken je een zwartkop of een tjiftjaf? Dat melodieuze liedje is dat van een roodborst of van de winterkoning? Ontdek de vele verschillende soorten mezen die in het park leven. Het geheim om vogels te leren herkennen, is vooral veel doen, samen met ervaren vogelaars.

Neem je verrekijker mee en laat je verrassen.

Op zoek naar insecten in het Staphorsterbos

Insecten zijn heel interessante dieren. Zo zorgen insecten voor bestuiving; zonder insecten geen fruit. Ook zijn ze de opruimers in de natuur; ze ruimen dode dieren en uitwerpselen op. Insecten kom je overal tegen. Het is een bijzondere groep binnen het dierenrijk, zijn miljoenen jaar oud en roepen nog steeds veel vragen op. Wereldwijd zijn er miljoenen soorten. Drie dingen hebben ze altijd gemeen: ze hebben een kop, borststuk en een achterlijf. Een spin is daardoor geen insect. Maar wel een dier die je veel tegenkomt.

Nu wordt er in Nederland jaarlijks een Week van de Biodiversiteit georganiseerd. Dit jaar loopt die van vrijdag 15 mei tot en met maandag 25 mei. En zoals hierboven aangegeven zorgen insecten en andere geleedpotigen met hun onnoemelijke aantal soorten voor een uitgelezen kans om al die vormen, kleuren en soorten op een klein gebied te bewonderen.

Veel insecten zijn prachtig om te zien, denk aan vlinders en libellen. Ook zijn er kleurrijke kevers en wantsen. Een gevleugeld insect met geel-zwarte strepen is niet altijd een wesp. Insecten hebben verschillende verschijningsvormen in hun leven. Zo weet bijna iedereen wel dat een vlinder eerst een rups was. Maar wist je ook dat de groene wants vijf nimfen stadia kent, met steeds een andere bouw en kleurpatroon? Insecten is zo'n groep dat je elke keer weer verrast, steeds ontdek je iets nieuws. En hoe beter je kijkt, hoe meer je ziet en ontdek je dat er veel meer (soorten en hoeveelheden) insecten zijn dan je dacht.

Het Staphorsterbos is een afwisselende gebied en wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Het bestaat uit bossen, heidevelden en vennen. Grote kans dat je verschillende soorten insecten aantreft. Denk hierbij

aan vlinders en libellen maar ook wantsen, (roof)vliegen, kevers, bladwespen en zweefvliegen. Genoeg te zien en ontdekken!

Datum: 16 mei 2026

Vertrek: 11:00 uur

Duur: maximaal 3 – 4 uur en neem eigen eten/drinken mee

Verzamelpaats is bij de kruising Schotsweg/Koolhaarweg. De Koolhaarweg (zandpad) stukje inrijden. Na zo'n 100 meter is er aan de rechterkant een kleine parkeerplaats. De excursie wordt geleid door Arjen Lensen en Willem-Jan Hoeffnagel

Aanmelden is noodzakelijk: willem-jan@hoeffnagel-photography.nl (bij slecht weer gaat de excursie niet door, vandaar dat aanmelden nodig is).

Op zoek naar insecten op de Blesdijkerheide

Ga mee met een ervaren natuurgids en ontdek meer op zaterdag 23 mei 2026

Insecten zijn heel interessante dieren. Zo zorgen insecten voor bestuiving; zonder insecten geen fruit. Ook zijn ze de opruimers in de natuur; ze ruimen dode dieren en uitwerpselen op. Insecten kom je overal tegen. Het is een bijzondere groep binnen het dierenrijk, zijn miljoenen jaar oud en roepen nog steeds veel vragen op. Wereldwijd zijn er miljoenen soorten. Drie dingen hebben ze altijd gemeen: ze hebben een kop, borststuk en een achterlijf. Een spin is daardoor geen insect. Maar wel een dier die je veel tegenkomt.

Nu wordt er in Nederland jaarlijks een Week van de Biodiversiteit georganiseerd. Dit jaar loopt die van vrijdag 15 mei tot en met maandag 25 mei. En zoals hierboven aangegeven zorgen insecten en andere geleedpotigen met hun onnoemelijke aantal soorten voor een uitgelezen kans om die vormen, kleuren en soorten op een klein gebied te bewonderen.

Veel insecten zijn prachtig om te zien, denk aan vlinders en libellen. Ook zijn er kleurrijke kevers en wantsen. Een gevleugeld insect met geel-zwarte strepen is niet altijd een wesp. Insecten hebben verschillende verschijningsvormen in hun leven. Zo weet bijna iedereen wel dat een vlinder eerst een rups was. Maar wist je ook dat de groene schildwants vijf nimfen stadia kent, met steeds een andere bouw en kleurpatroon? Insecten is zo'n groep dat je elke keer weer verrast, steeds ontdek je iets nieuws. En hoe beter je kijkt, hoe meer je ziet en ontdek je dat er veel meer (soorten en hoeveelheden) insecten zijn dan je dacht.

De Blesdijkerheide is een afwisselende gebied en wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Het bestaat uit bossen, heidevelden en hier en daar wat open waterpartijen. Grote kans dat je verschillende soorten insecten aantreft. Denk hierbij aan vlinders en libellen maar ook wantsen, (roof)vliegen, bladwespen en zweefvliegen. Genoeg te zien en ontdekken!

Datum: 23 mei 2026

Tijd en vertrekpunt: 11:00 uur vanaf de parkeerplaats Blesdijkerheide aan de Friese Veldweg in Blesdijke.

Duur: maximaal 3 – 4 uur en neem eigen eten/drinken mee

Deelname: gratis

Aanmelden is noodzakelijk: willem-jan@hoeffnagel-photography.nl (bij slecht weer gaat de excursie niet door, vandaar dat aanmelden nodig is).

KNNV Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV Afdelingsbestuur

Meppelerweg 216-B
8344 XX Onna
Bankrek.nr: NL95INGB0001027674 t.n.v. KNNV,
afd. De Noordwesthoek Steenwijk.

Voorzitter

Geert van Wirdum a.i.
voorzitter@noordwesthoek.knnv.nl

Secretaris

Sjoerd Osinga,
06 36037311
secretaris@noordwesthoek.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie

Candida van Wirdum,
06 51552846
penningmeester@noordwesthoek.knnv.nl

Bestuurslid

Emile de Leeuw,
0653643469
webmaster@noordwesthoek.knnv.nl

Bestuurslid

Vacature

Waarnemingen

Ton Bode,
0521 512074
ton.bode@planet.nl

IVN Vereniging voor natuureducatie en duurzaamheid

IVN Afdelingsbestuur

Postadres Pr. Beatrixplantsoen 20
7941 EW Meppel
Bankrek.nr: NL45INGB0000342784 t.n.v. IVN afd.
Noordwest Overijssel Steenwijk
contact@ivn-nwo.n

Voorzitter

Gerrit Lammers a.i.
0629626083
voorzitter@ivn-nwo.nl

Secretaris en ledenadministratie

Harmien Starre
0641527600
secretaris@ivn-nwo.nl

Penningmeester

Willem-Jan Hoeffnagel
0521 857735
penningmeester@ivn-nwo.nl

Bestuurslid

Ingrid Even
tel. 0624779425
ingrideven@hotmail.nl

Bestuurslid

Vacature

Werkgroepen KNNV

Weidevogelbescherming

Obe Brandsma
obehyltje@live.nl

Plantenwerkgroep

Candida van Wirdum, 06 51552846
candida@jolicoeur.nl

Insectenwerkgroep

Arjen Lensen
06-29077923, arjen.nat@gmail.com.

Geologiewerkgroep

Wim Brussee
0521 516373, krebberbrussee@hetnet.nl

Werkgroep Wolterholten

Rene Bons
0521-517617, rene.bons@versatel.nl

Lezingen

Vacature
Waarnemer: Ton Bode
ton.bode@planet.nl

Excursies

Vacature

Natuur en milieuplatform

Henk Plat
06 23730199
henk.plat59@gmail.com

Websitebeheer

Emile de Leeuw
06-53643469
webmaster@noordwesthoek.knnv.nl

Website: knnv.nl/noordwesthoek

De Contributie en lidmaatschap
KNNV-leden € 39,50
Huisgenoten van KNNV-leden € 22,50
KNNV-jeugdleden € 12,50 (leeftijd 30 jaar of jonger)
NWH-leden € 22,00
NWH-huisgenootleden € 20,00
(nieuwe NWH(-huisgenootleden) niet meer mogelijk)
De contributie wordt automatisch geïnd c.q. moet vóór
1 maart ontvangen zijn.
Opzegging schriftelijk vóór 1 november bij de
ledenadministratie.
Leden ontvangen het blad "Koppel" en het tijdschrift
"Natura" van de landelijke KNNV.

Werkgroepen IVN

Excursies en gidsen

Aafje Maris
aafjemaris@casema.nl

Aanvraag excursies en gidsen:

Roely Luyten
het Eenspan 6, 8332 JG Steenwijk
r.luyten@home.nl

Werkgroep Vogels

Ingrid ten Berge
06-51535491
ingridtenberge@hotmail.nl

Public Relations

Arjen Lensen
pr@ivn-nwo.nl

Natuurkoffers

Vacature

Werkgroep Jeugdnatuurclub De Weerribben

Vacature

Websitebeheer

Willem-Jan Hoeffnagel
0521 857735
webmaster.noordwest-overijssel@ivn.nl

Schetsen in de natuur

Rietje Veltkamp
0618675444
info@rietjeveltkamp.nl

ivn.nwo.web@gmail.com

Website: ivn.nl/afdeling/noordwest-overijssel

Contributie IVN € 25,00 per jaar
Leden ontvangen het blad "Koppel" en "Mens en
Natuur", tijdschrift van het landelijk IVN
Donateur kan iedereen worden, die geen werkend lid
kan of wil zijn, maar wel het verenigingswerk wil
steunen: bijdrage € 25,00 incl. "Koppel".
Huisgenoten van leden betalen € 5,00.
Beëindiging van het lidmaatschap IVN Noordwest
Overijssel: via schriftelijke opzegging bij de
ledenadministratie.